

1089**ROZPORZĄDZENIE KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI**

z dnia 23 czerwca 2005 r.

w sprawie kwalifikowania audycji lub innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich oraz audycji lub innych przekazów przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej małoletnich, stosowania wzorów symboli graficznych i formuł zapowiedzi

Na podstawie art. 18 ust. 6 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531 oraz z 2005 r. Nr 17, poz. 141 i Nr 85, poz. 728) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) cechy oraz szczegółowe warunki kwalifikowania, rozpowszechniania i sposób zapowiadania audycji lub innych przekazów, o których mowa w art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, zwanej dalej „ustawą”;
- 2) podział małoletnich na kategorie wiekowe oraz szczegółowe warunki kwalifikowania i rozpowszechniania audycji lub innych przekazów, o których mowa w art. 18 ust. 5b ustawy, z uwzględnieniem godzin nadawania audycji lub innych przekazów przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej;
- 3) wzory symboli graficznych i formuł zapowiedzi, o których mowa w art. 18 ust. 5a i 5b ustawy, oraz sposób ich prezentacji.

§ 2. Audycje lub inne przekazy zakwalifikowane, zgodnie z załącznikiem nr 3 pkt I do rozporządzenia, jako zawierające sceny lub treści mogące mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich — mogą być rozpowszechniane wyłącznie w godzinach od 23⁰⁰ do 6⁰⁰.

§ 3. 1. Nadawcy programów radiowych są zobowiązani poprzedzać audycje lub inne przekazy, o których mowa w § 2, zapowiedzią słowną informującą o zakwalifikowaniu ich zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia.

2. Nadawcy programów telewizyjnych są zobowiązani oznaczać audycje lub inne przekazy, o których mowa w § 2, symbolem graficznym przez cały czas trwania emisji, według wzoru określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. Zapowiedzi, przez które rozumie się zwiastuny audycji lub innych przekazów, o których mowa w § 2, połączone z prezentacją ich treści, rozpowszechniane są wyłącznie w czasie, w którym dozwolone jest rozpowszechnianie tych audycji lub innych przekazów i:

- 1) w programach radiowych — poprzedzone są zapowiedzią słowną informującą o zakwalifikowaniu ich zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia;

- 2) w programach telewizyjnych — oznaczone są symbolem graficznym przez cały czas trwania zapowiedzi, według wzoru określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 5. 1. Nadawcy radiowi przy kwalifikowaniu audycji lub innych przekazów do emisji w godzinach od 6⁰⁰ do 23⁰⁰ zobowiązani są zaopatrzyć je w zapowiedź słowną według wzoru określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia, wskazującą na przeznaczenie dla danej kategorii wiekowej małoletnich.

2. Nadawcy telewizyjni przy kwalifikowaniu audycji lub innych przekazów do emisji w godzinach od 6⁰⁰ do 23⁰⁰ zobowiązani są oznaczyć je symbolem graficznym, według wzoru określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia, wskazującym na przeznaczenie dla danej kategorii wiekowej małoletnich.

3. Nadawca kwalifikuje audycje lub inne przekazy, o których mowa w ust. 1 i 2, zgodnie z kryteriami kwalifikowania audycji lub innych przekazów przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej zawartymi w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

4. Ustala się następujące kategorie wiekowe małoletnich, z uwzględnieniem godzin nadawania audycji lub innych przekazów:

- 1) I kategoria — emisja bez ograniczeń wiekowych i czasowych;
- 2) II kategoria od lat 7 — emisja bez ograniczeń czasowych;
- 3) III kategoria od lat 12 — emisja bez ograniczeń czasowych;
- 4) IV kategoria od lat 16 — emisja po godzinie 20⁰⁰.

§ 6. Symbole graficzne zamieszczane są w czasie trwania całej emisji telewizyjnej, a ich wysokość i długość nie może być mniejsza niż 2 cm umieszczonego w górnym lewym rogu ekranu o przekątnej 21 cali.

§ 7. Zapowiedzi, przez które rozumie się zwiastuny audycji lub innych przekazów, o których mowa w § 5, połączone z prezentacją ich treści, rozpowszechniane są wyłącznie w czasie, w którym dozwolone jest rozpowszechnianie tych audycji lub innych przekazów i:

- 1) w programach radiowych — poprzedzone są zapowiedzią słowną informującą o zakwalifikowaniu ich zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia;

2) w programach telewizyjnych — oznaczone są symbolem graficznym przez cały czas trwania zapowiedzi, według wzoru określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 8. Nadawcy radiowi i telewizyjni przekazując informacje do środków masowego przekazu o bieżącym programie są zobowiązani dołączyć symbol graficzny wskazujący na kwalifikację audycji lub innego przekazu z punktu widzenia ich przeznaczenia dla danej kategorii wiekowej, według wzoru określonego w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.¹⁾

Przewodnicząca Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji:
D. Waniek

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie poprzedzone było rozporządzeniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 20 listopada 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kwalifikowania, rozpowszechniania i sposobu zapowiadania audycji lub innych przekazów, które mogą zagrażać fizycznemu, psychicznemu i moralnemu rozwojowi niepełnoletnich (Dz. U. Nr 152, poz. 1744).

Załączniki do rozporządzenia Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 23 czerwca 2005 r. (poz. 1089)

Załącznik nr 1

WZÓR SYMBOLU GRAFICZNEGO DLA NADAWCÓW TELEWIZYJNYCH ORAZ WZÓR FORMUŁY ZAPOWIEDZI DLA NADAWCÓW RADIOWYCH WSKAZUJĄCY NA PRZEZNACZENIE AUDYCJI LUB INNYCH PRZEKAZÓW, O KTÓRYCH MOWA W § 2 ROZPORZĄDZENIA

Nazwa kategorii oraz wzór formuły zapowiedzi	Oznakowanie	Opis oznakowania
Dozwolone od lat 18		Koło czerwone

Załącznik nr 2

WZORY SYMBOLI GRAFICZNYCH DLA NADAWCÓW TELEWIZYJNYCH ORAZ WZORY FORMUŁ ZAPOWIEDZI DLA NADAWCÓW RADIOWYCH WSKAZUJĄCE NA PRZEZNACZENIE AUDYCJI LUB INNYCH PRZEKAZÓW, O KTÓRYCH MOWA W § 5 ROZPORZĄDZENIA

Nr kategorii	Nazwa kategorii oraz wzór formuł zapowiedzi	Oznakowanie	Opis oznakowania
I	Bez ograniczeń wiekowych		Koło zielone
II	Dla małoletnich od lat 7		Trójkąt żółty z liczbą 7 w środku
III	Dla małoletnich od lat 12		Trójkąt żółty z liczbą 12 w środku
IV	Dla małoletnich od lat 16		Trójkąt żółty z liczbą 16 w środku

Załącznik nr 3

Załącznik nr 3 do rozporządzenia charakteryzuje poszczególne kategorie wiekowe i opisuje audycje lub inne przekazy z punktu widzenia czterech elementów, ważnych dla rozwoju małoletnich:

1. prezentowanej wizji świata;
2. ocen moralnych;
3. wywoływanych emocji;
4. wzorów zachowań.

I. Cechy oraz szczegółowe warunki kwalifikowania audycji lub innych przekazów zawierających sceny lub treści mogące mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich, o których mowa w § 2 rozporządzenia

U małoletnich od 16 do 18 roku życia następuje stopniowa integracja funkcji psychicznych, kształtuje się większa samodzielność, tendencje do poznania siebie i projektowanie swojego dorosłego życia. Jednakże małoletnich w tym wieku nadal cechuje duża wrażliwość i labilność emocjonalna, tendencja do przeceniania po-

ziomu własnej dojrzałości, do podejmowania ważnych życiowo decyzji bez zrozumienia ich następstw i konsekwencji oraz do uproszczonego rozstrzygnięcia skomplikowanych spraw egzystencjonalnych.

Małoletni poniżej lat 18 nie powinni oglądać audycji lub innych przekazów zawierających sceny lub treści:

- (1) pokazujące jednostronnie przywileje życia dorosłych przy równoczesnym pomijaniu obowiązków, pracy, zobowiązań, i ważnych życiowo decyzji przy pomijaniu ich konsekwencji, zawierające społeczne usprawiedliwienie agresji, wulgarności, uprzedzeń i negatywnych stereotypów społecznych, pokazywanie seksu, agresji i łamanie norm moralnych jako źródła sukcesu życiowego;
- (2) prezentujące wadliwy obraz natury ludzkiej polegający na szukaniu tylko egoistycznych przyjemności, dążeniu do sukcesu za wszelką cenę z wykorzystywaniem innych osób dla własnych celów, usprawiedliwiająca przemoc, traktująca seks jako źródło dominacji;
- (3) prezentujące obrazy naturalistycznego seksu zwłaszcza połączonego z przemocą i przymusem, patologicznych form życia seksualnego, a także obrazy agresji, zwłaszcza przedstawionej w sposób naturalistyczny i brutalny;
- (4) prezentujące postacie atrakcyjne (np. pod względem urody, bogactwa, sukcesu), a postępujące w sposób moralnie naganny, agresywny, nieuczciwy i wulgarny, bez żadnej oceny niewłaściwości takiego zachowania oraz nagradzanie przejawów społecznej patologii.

II. Cechy oraz szczegółowe warunki kwalifikowania audycji lub innych przekazów, o których mowa w § 5 rozporządzenia

I kategoria wiekowa

Kategoria I zawiera audycje lub inne przekazy, które mogą oglądać wszyscy widzowie niezależnie od wieku, w tym również małoletni w wieku przedszkolnym. Są to audycje prezentujące zasadniczo pozytywny (lub opisany neutralnie) obraz świata, w łagodnym klimacie emocjonalnym, przedstawiające postawy prospołeczne i przyjazne nastawienie do ludzi, nasycone emocjami pozytywnymi, takimi jak: radość, zachwyt, szczęście, życzliwość. Może być pokazywana rywalizacja prowadzona w duchu sportowym o określonych regułach (z wykluczeniem scen drastycznych) i ukazywanie pozytywnych wzorów miłości bez obrazów seksualnych (np. romantycznej, opiekuńczej czy przyjacielskiej).

II kategoria wiekowa

Myślenie dzieci w wieku poniżej 7 lat jest schematyczne, emocjonalność jest chwiejna, a system nerwowy łatwo ulega przeciążeniu. W tym okresie kształtuje się podstawowy stosunek do świata, zdolność krytycyzmu jest bardzo niska, a tendencja do ulegania sugestii i naśladowania osób z otoczenia i bohaterów fikcyjnych bardzo silna. W związku z tym małoletni poniżej lat 7 nie powinni oglądać audycji lub innych przekazów:

- (1) prezentujących obraz świata budzący lęk lub odrazę oraz negatywne nastawienie do innych osób i otoczenia, np. niszczenie, znęcanie się, przemoc, poniżanie, ignorowanie cierpienia, usprawiedliwienie zła — nawet jeśli przedstawione są w filmach animowanych, w sposób nierealistyczny lub mają charakter humorystyczny;
- (2) prezentujących treści, w których ocena moralna zachowania bohaterów wymaga wnikliwości oraz różnicowania przyczyn, intencji i motywacji, co nie jest możliwe do dokonania przez małoletnich w tym wieku, a także ukazujących obrazy o charakterze seksualnym (nagość, gesty seksualne itp.), których istoty małoletni nie może jeszcze zrozumieć;
- (3) budzących silne emocje, zwłaszcza negatywne, jak lęk, strach, przerażenie, złość, obrzydzenie, obojętność na cierpienia innych itp., co wywołuje u małoletniego rozchwianie emocjonalne, nadpobudliwość i nadruchliwość (na skutek przeciążenia układu nerwowego);
- (4) których bohaterowie, niezależnie od stopnia realizmu (a więc także w filmach animowanych) zachowują się w taki sposób, w jaki dzieci nie powinny postępować, to znaczy: wrzeszczą, używają wulgarnych zwrotów, kłamią, biją się, oszukują, lekceważą innych lub z nich szydzą, są złośliwi itp.;
- (5) zawierających treści wymienione w kategoriach III, IV i w pkt I załącznika.

III kategoria wiekowa

Dzieci w młodszym wieku szkolnym koncentrują się na faktach szczegółowych i na ich podstawie tworzą sobie wizję świata, nie rozumieją jeszcze treści metaforycznych, zachowują się na wzór tego, co widzą w swo-

im otoczeniu lub w mediach, bezkrytycznie naśladowują idoli, są podatne na wpływ innych, ich potrzeby seksualne pozostają jeszcze w latencji (czyli w „uśpieniu”), o ile nie zostaną sztucznie rozbudzone przez podniecające obrazy. W związku z tym małoletni poniżej lat 12 nie powinni oglądać audycji lub innych przekazów:

- (1) zawierających nagromadzenie negatywnych faktów i zdarzeń takich jak przemoc czy wulgarne zachowanie, tworzących wizję świata wrogiego i zagrażającego, a kontakty międzyludzkie przedstawiających jako walkę i rywalizację;
- (2) pokazujących sceny przemocy i seksu, które w filmie obrazują jakąś ideę, której dziecko nie jest w stanie zrozumieć, gdyż spostrzega nie ogólne przesłanie, ale poszczególne sceny agresji, seksu i wulgarności;
- (3) powodujących silne podniecenie, związane z obrazami przemocy i niebezpiecznych rozrywek, a także rozbudzających zainteresowanie seksem, a więc obrazów nagości i zbliżeń intymnych, a zwłaszcza takich, które ukazują seks w oderwaniu od uczuć wyższych i stanowią wadliwe wzorce zachowań seksualnych;
- (4) w których zło budzi chęć naśladowania, przemoc pozostaje bez konsekwencji (np. osoba bita nie cierpi), sprowadzona jest do konwencji zabawy lub usprawiedliwiona na zasadzie: „cel uświęca środki” i pokazujących negatywne formy zachowania w postaci atrakcyjnej, na przykład u pozytywnego bohatera (przystojnego, niezwyciężonego, ładnie ubranego itp.) bądź sposobu skutecznego stosowania przemocy dla celów instrumentalnych;
- (5) zawierających treści wymienione w kategoriach IV i w pkt I załącznika.

IV kategoria wiekowa

Dzieci w wieku dorastania charakteryzują się nadal dużą pobudliwością emocjonalną, skłonnością skrajnych ocen i pochopnych uogólnień, do impulsywnych zachowań i do podejmowania ryzykownych działań. Starają się demonstrować swoją dorosłość, bez głębszego zrozumienia, na czym ona polega. Są krytyczne w stosunku do rodziców i nauczycieli, a jednocześnie poszukują atrakcyjnych idoli, których bezkrytycznie naśladowują. Są konformistyczne, dlatego bardziej liczą się z normami grup rówieśniczych, niż z normami ogólnospołecznymi. W związku z tym małoletni poniżej lat 16 nie powinni oglądać audycji lub innych przekazów:

- (1) pokazujących wypaczone formy współżycia społecznego (albo koegzystencji ludzi) i sprowadzających wizję świata do przemocy i erotyki, a zwłaszcza prezentujących je w sposób prymitywny i brutalny oraz ukazujący obrazy aktywności seksualnej w oderwaniu od uczuć wyższych;
- (2) dających uproszczoną wizję dorosłości eksponującą nadmiernie: siłę fizyczną, używanie przemocy zwłaszcza demonstrowanej w rolach społecznych (nauczyciel, rodzice itp.), pokazujących moralnie naganne zachowania i postawy bez ocen etycznych oraz moralne obwinianie ofiary za to, że została skrzywdzona, a także przedstawiających nadmierną koncentrację na posiadaniu pieniędzy i dóbr materialnych;
- (3) dostarczających silnych wrażeń i emocji związanych z przemocą i seksem, a zwłaszcza przedstawiających obrazy agresji i okrucieństwa;
- (4) mogące skłaniać do zachowań moralnie nagannych, przez prezentowanie postaci atrakcyjnych, a jednocześnie będących wzorcem zachowań negatywnych, np. picia alkoholu, używania wulgarnych wyrażenia i gestów, brutalności, zażywania narkotyków, przemocy itp.;
- (5) zawierających treści wymienione w pkt I do załącznika.